

Työterveyslaitos

Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Tutkimus- katsaus

| LOKAKUU 2026

Elli Hartikainen
Jie Li

Työterveyslaitos

PL 40

00032 TYÖTERVEYSLAITOS

tth.fi

Kirjoittajat: Elli Hartikainen, Jie Li

Toimittaja: Marja Sarkkinen

Julkaisupäivä 21.10.2026

© 2026 Työterveyslaitos ja kirjoittajat

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman asianmukaista lupaa.

Sisällys

1	Vuorovaikutus julkisten palvelujen hankinnassa voi tukea uusia yhteistyö- ja palvelumalleja	4
2	Opettajien eettinen kuormitus kytkeytyy työn rakenteisiin ja muutoksiin	5
3	Sote-alan esihenkilöiden työkyvyn lukutaidon osaamista tulee vahvistaa.....	6
4	Sosiaalisen median julkaisut rakentavat kuvaa empaattisesta hoivaorganisaatiosta.....	7
5	Yhteiskäyttöisiin tiloihin siirtyminen heikensi työtilojen toimivuutta ja työhyvinvointia.....	8
6	Sosiaalisen toiminnan järjestämistapa vaikuttaa vuorovaikutteisen hoivan toteutumiseen	9
7	Työelämätieto-palvelun uudet julkaisut ja päivitykset	10

1 Vuorovaikutus julkisten palvelujen hankinnassa voi tukea uusia yhteistyö- ja palvelumalleja

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, miten eri toimijoiden välinen vuorovaikutus julkisten palvelujen hankintaprosessin aikana voi tukea sosiaalisia innovaatioita, kuten uusia yhteistyö- ja palvelumalleja. Tutkimuskohteena oli Tampereen Tesoman hyvinvointikeskus, jossa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat kehittivät yhdessä integroitua sosiaali- ja terveyspalvelujen mallia.

Tutkimuksessa tarkasteltiin hyvinvointikeskuksen hankinnan ja toteutuksen vaiheita vuosilta 2014–2026. Aineisto koostui 20 haastattelusta sekä 55:stä Tesoman hyvinvointikeskuksen hankintaan ja toteutukseen liittyvästä asiakirjasta ja niiden 27 liitteestä. Haastateltavina oli Tampereen kaupungin, Mehiläisen ja Setlementti Tampereen johdon, asiantuntijoiden ja työntekijöiden edustajia sekä ulkopuolinen asiantuntija.

Tulosten mukaan hankintaprosessin eri vaiheisiin sijoittuneet työpajat, markkinavuoropuhelut, neuvottelut ja muut vuorovaikutustilanteet tukivat eri toimijoiden yhteisten tavoitteiden ja uusien yhteistyötapojen kehittämistä. Tällainen vaiheittain rakentuva vuorovaikutus voi siis tukea sosiaalista innovaatiota monimutkaisissa palveluympäristöissä.

Tekijät: Matti Pihlajamaa¹, Anton Sigfrids^{1,2} ja Tiina Tuominen^{1,3}

¹VTT, ²Vaasan yliopisto, ³Työterveyslaitos

Julkaisu: Pihlajamaa, M., Sigfrids, A., & Tuominen, T. (2026). Public procurement for social innovation: Building a collaboration logic through interactive spaces. *Technological Forecasting and Social Change*, 233, 124853. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2026.124853>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu artikkeli

2 Opettajien eettinen kuormitus kytkeytyy työn rakenteisiin ja muutoksiin

Tässä hankkeessa selvitettiin opettajien eettisen kuormituksen yleisyyttä, syntytilanteita sekä yhteyksiä työoloihin ja työssä koettuihin muutoksiin. Lisäksi kehitettiin ja pilotoitiin kuormituksen hallintamenetelmä. Aineistona käytettiin vuosien 2018–2024 Kunta10-henkilöstökyselyjen opettajien vastauksia sekä vuosina 2024–2026 tehtyjä haastatteluja, työpajoja ja menetelmän pilotoinnista tehtyjä havaintoja.

Eettinen kuormitus oli opettajien työssä yleistä. Kunta10-aineistossa eettiseen kuormitukseen olivat yhteydessä erityisesti huoli työmäärän lisääntymisestä, kielteisiksi koetut muutokset työssä, vähäiset vaikutusmahdollisuudet ja työstressi. Vahvin yhteys havaittiin työmäärän lisääntymiseen liittyvän huolen ja eettisen kuormituksen välillä.

Haastatteluissa opettajat kuvasivat kuormittaviksi etenkin tilanteita, joissa he eivät kokeneet voivansa toimia oppilaan parhaaksi käytettävissä olevilla resursseilla. Kuormitusta aiheuttivat myös oppilaiden moninaiset tuen tarpeet sekä kodin ja koulun yhteistyön haasteet.

Hankkeessa kehitetty eettisen kuormituksen hallintamenetelmä auttoi pilotoinnin perusteella tekemään opetustyöhön liittyviä eettisiä jännitteitä näkyviksi, vahvistamaan yhteistä keskustelua työyhteisössä ja kehittämään yhteisiä toimintatapoja. Menetelmästä on julkaistu Opas eettisen kuormituksen hallintaan opetustyössä -niminen opas.

Tekijät: Maarit Kauppi, Anna-Leena Kurki, Heli Heikkilä, Anu Perälä ja Suvi Vesa

Työterveyslaitos

Julkaisu: Kauppi, M., Kurki, A.-L., Heikkilä, H., Perälä, A. & Vesa, S. (2026). Opettajien eettinen kuormitus haltuun! OPEKU-hankkeen loppuraportti. Tietoa työstä. Työterveyslaitos.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-391-285-4>

Julkaisutyyppi: Hankkeen loppuraportti

3 Sote-alan esihenkilöiden työkyvyn lukutaidon osaamista tulee vahvistaa

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin sosiaali- ja terveysalan esihenkilöiden käsityksiä työkyvyn lukutaidon sisällöistä. Tutkimusaineisto perustui 49 esihenkilön haastatteluun vuonna 2024.

Työkyvyn lukutaito on yhdistelmä tietoa, ymmärrystä, motivaatiota ja käytännön valintoja, jotka tukevat työkykyä. Se sisältää myös kyvykkyyden tunnistaa työn ja ammatin vaatimukset ja vaikutukset terveyteen ja työkykyyn.

Esihenkilöiden työkyvyn lukutaito vaihteli huomattavasti. Heidän tietoisuutensa työkyvystä ja sen edistämisestä muotoutuu organisaation tiedon, omien kokemusten, koulutuksen ja työyhteisön vuorovaikutuksen kautta.

Osa esihenkilöistä näki työkyvyn yksilön ominaisuutena, johon vaikuttavat esimerkiksi terveelliset elämäntavat, kun taas osa ymmärsi työkyvyn muodostuvan laajemmin työntekijän ja työympäristön välisestä vuorovaikutuksesta.

Tulosten perusteella tutkimuksen tekijät suosittelevat sote-alan esihenkilöille enemmän vaikutusmahdollisuuksia työkyvyn ylläpitämiseen ja koulutusta työkyvyn lukutaidon vahvistamiseksi.

Tekijät: Eveliina Korkiakangas¹, Maria Paavolainen², Kirsikka Selander¹, Risto Nikunlaakso¹, Maarit Kaartinen¹, Tiina Koivisto¹, Nina Nevanperä¹ ja Jaana Laitinen¹

¹Työterveyslaitos, ²Aalto-yliopisto

Julkaisu: Korkiakangas, E., Paavolainen, M., Selander, K., Nikunlaakso, R., Kaartinen, M., Koivisto, T., Nevanperä, N. & Laitinen, J. (2026). Work ability literacy among managers in the health and social care sector—a qualitative study. *International Journal of Public Health*, 71, 1610014. <https://doi.org/10.3389/ijph.2026.1610014>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu artikkeli

4 Sosiaalisen median julkaisut rakentavat kuvaa empaattisesta hoivaorganisaatiosta

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, miten empatiaa rakennetaan viestinnällisesti ja performoidaan ikääntyneiden palveluorganisaation sosiaalisen median julkaisuissa.

Aineistona käytettiin organisaation 224:ää omaa valokuvallista julkaisua X-somekanavassa (entinen Twitter) vuodelta 2021 sekä tutkijoiden havaintoja tilanteista, joissa näitä julkaisuja tuotettiin. Tutkimuksessa analysoitiin julkaisuja, joissa näkyivät sekä hoitaja että asukas.

Tutkimuksessa tunnistettiin kolme sosiaalisen median julkaisutyyppiä, jotka liittyivät empatian performointiin ja empaattisen organisaation rakentamiseen. Ensimmäisessä julkaisutyyppissä korostui visuaalisen empatian puute. Kuvien vuorovaikutustilanteissa ei ollut tulkittavissa näkyviä empatian merkkejä.

Toisessa julkaisutyyppissä korostui hoitajan ja asukkaan välinen vuorovaikutus, jossa hoitaja oli aktiivisessa roolissa. Hoitaja esimerkiksi käytti älypuhelinia ja asukas oli passiivisempi katsoja. Kolmannessa tyyppissä korostuivat vuorovaikutus ja yhdessä tekeminen, jossa sekä hoitajalla että asukkaalla oli aktiivinen rooli. He esimerkiksi leipoivat yhdessä.

Nämä kolme julkaisutyyppiä nimettiin: näkyvän empatian puute, hoivaava vuorovaikutus ja yhdessä luova vuorovaikutus.

Tulokset osoittavat, että sosiaalisen median julkaisut eivät vain kuvaa hoivaa, vaan myös rakentavat mielikuvaa empaattisesta organisaatiosta ja toimivat performatiivisina tekoina, jotka materialisoivat empatiaa sekä rakentavat organisaatiota hoivaavana ja eettisenä toimijana.

Tekijät: Vilja Levonius¹, Anu Sivunen² ja Eveliina Saari¹

¹Työterveyslaitos, ²Jyväskylän yliopisto

Julkaisu: Levonius, V., Sivunen, A., & Saari, E. (2026). 'Can you see empathy?' exploring social media posts as a performance of organisational empathy. *Communication Research and Practice*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/22041451.2026.2727322>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu artikkeli

5 Yhteiskäyttöisiin tiloihin siirtyminen heikensi työtilojen toimivuutta ja työhyvinvointia

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin yhden psykiatrisen poliklinikan työntekijöiden kokemuksia, kun työntekijät siirtyivät aiemmista, pääosin omista vastaanottohuoneista ja nimetyistä työpisteistä yhteiskäyttöisiin tiloihin. Työtilojen käytettävyyttä, psykososiaalista työympäristöä ja työhyvinvointia arvioitiin helmikuussa 2023 ennen muuttoa ja toukokuussa 2024 muuton jälkeen. Molempiin kyselyihin vastasi 36 työntekijää.

Muuton jälkeen työntekijät arvioivat tilojen soveltuvan työtehtäviin aiempaa heikommin. Työrauha ja keskittymismahdollisuudet heikkenivät, kollegoiden tavoittaminen vaikeutui ja sopivampaan työtilaan siirtyminen koettiin hankalammaksi.

Uusissa tiloissa ilmanlaatu ja vastaanottohuoneiden saavutettavuus arvioitiin paremmiksi, mutta työ- ja säilytystilojen riittävyys sekä valaistus ja luonnonvalo heikommiksi. Työn imu väheni ja koettu stressi lisääntyi. Psykososiaalisen työympäristön tekijöistä koettu työn epävarmuus lisääntyi, mutta esimerkiksi työn vaatimuksissa, vaikutusmahdollisuuksissa, tiimin ilmapiirissä ja koetussa oikeudenmukaisuudessa ei havaittu muutoksia.

Tulokset nostavat esiin asioita, joihin yhteiskäyttöisiä tiloja suunniteltaessa kannattaa kiinnittää huomiota. Hiljaista ja äänekästä työskentelyä vaativat tehtävät tulisi erottaa toisistaan. Suljettuja tiloja tulisi olla riittävästi ja helposti saavutettavissa. Lisäksi tilojen käyttöön tarvitaan selkeät käytännöt.

Tekijät: Pia Sirola¹, Suvi Hirvonen¹, Heidi Salonen^{2,3}, Kari Reijula^{1,4} ja Annu Haapakangas¹

¹Työterveyslaitos, ²Aalto-yliopisto, ³Queensland University of Technology, ⁴Helsingin yliopisto

Julkaisu: Sirola, P., Hirvonen, S., Salonen, H., Reijula, K. & Haapakangas, A. (2026). Implementation of shared workspace in a psychiatric outpatient clinic – effects on workspace usability, psychosocial work environment and employee well-being. *Journal of Corporate Real Estate*. <https://doi.org/10.1108/JCRE-08-2025-0056>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu artikkeli

6 Sosiaalisen toiminnan järjestämistapa vaikuttaa vuorovaikutteisen hoivan toteutumiseen

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, miten hoivakotien sosiaalinen toiminta järjestetään ja miten järjestämistapa vaikuttaa asukkaiden tarpeiden, toiveiden ja osallisuuden huomioimiseen. Tutkimus tehtiin kahdessa suomalaisessa yksityisessä hoivakodissa vuonna 2021. Aineisto kerättiin haastatteleamalla henkilöstöä, seuraamalla ja videoimalla työvuoroja sekä käymällä videoituja tilanteita jälkikäteen läpi hoitajien kanssa.

Toisessa hoivakodissa yksi hoitaja vastasi sosiaalisen toiminnan järjestämisestä muun työnsä lomassa pienille asukasryhmille. Toisessa koko henkilöstö osallistui vakiomuotoisen liikuntahetken järjestämiseen, ja tapahtumaa suoratoistettiin YouTubessa myös laajemmalle yleisölle.

Tutkimuksessa havaittiin, että yhden hoitajan vastuulla oleva toiminta saattoi muuttua jäykäksi: nopea eteneminen ja valmiit materiaalit vaikeuttivat asukkaiden reaktioiden, turhautumisen ja yksilöllisten tarpeiden havaitsemista. Yhteisesti järjestetyssä liikuntahetkessä taas teknologia ja tapahtuman toteuttaminen veivät osan henkilöstön huomiosta, ja hauraimmat asukkaat jäivät enemmän seuraajan rooliin.

Tulokset osoittavat, että sosiaalisen toiminnan järjestämistapa vaikuttaa hoitajien mahdollisuuksiin toteuttaa hoivaa vuorovaikutteisesti ja asukkaiden tarpeet huomioiden. Tutkijoiden mukaan huomiota tulisi kiinnittää erityisesti työnjakoon, toiminnan rytmiin ja käytettyihin materiaaleihin ja teknologiaan.

Tekijät: Eveliina Saari, Vilja Levonius ja Tiina Koivisto

Työterveyslaitos

Julkaisu: Saari, E., Levonius, V. & Koivisto, T. (2026). Rigid or attentive practices? Organising social programmes in residential care. *Journal of Long-Term Care*, 345–359. <https://doi.org/10.31389/jltc.556>

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu artikkeli

7 Työelämätieto-palvelun uudet julkaisut ja päivitykset

Työelämätieto-palvelu tarjoaa luotettavista lähteistä koottua työelämän tilannekuvaa avoimesti kaikkien käyttöön – visualisoituna ja interaktiivisessa muodossa. Palvelu on ilmainen, ja kaikki sisällöt löytyvät suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

- [Ilmastonmuutos ja työ – Kyselytiedonkeruu palkansaajille 2025: Tietoa ilmastonmuutoksen ja vihreän siirtymän vaikutuksista työelämässä työntekijöiden näkökulmasta](#)
- [Työterveyshuollon kustannukset ja kattavuus: Tietoja 1960-luvulta lähtien](#)

Työterveyslaitos on Suomen johtava työelämäasiantuntija. Tutkimme monitieteisesti työn ja terveyden suhdetta ja tuomme tutkimustiedon käytännön ratkaisuihin avuksi työn arkeen. Teemme suomalaisesta työelämästä maailman parasta.

Työterveyslaitos
PL 40
00032 TYÖTERVEYSLAITOS
ttl.fi

Työterveyslaitos

Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health